

تعیین روایی و پایایی مقیاس سنجش جو ورزش (SCQ) ویژه ورزشکاران دانشجوی شرکت کننده در المپیادهای ورزشی

فاطمه شاکری^۱

دکتر نجف آقایی^۲

محمد رضا نیک نژاد^۳

چکیده

این مطالعه با هدف اعتباریابی مقیاس سنجش جو ورزش (SCQ) در میان دانشجویان ورزشکار پسر انجام شده است. مقیاس مذکور درصدد است تا درک ورزشکار را از جوی که مربی در جهت استقلال وی ایجاد می‌کند، مورد سنجش قرار دهد. جامعه آماری این تحقیق را دانشجویان ورزشکار پسر شرکت کننده در نهمین المپیاد فرهنگی - ورزشی که در یزد (سال ۱۳۸۷) برگزار گردید، تشکیل دادند. از بین ۲۵۰ پرسش‌نامه‌ای که به صورت تصادفی بین اعضای جامعه توزیع شد، ۲۱۷ پرسش‌نامه جمع‌آوری شد. جهت بررسی روایی سازه مقیاس مذکور، از روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی (چرخش واریماکس) بهره گرفته شد. یافته‌های این پژوهش نشان دادند که ضرایب پایایی آلفای کرونباخ در چهار عامل استخراج شده، رضایت‌بخش می‌باشند. چهار عامل ایجاد زمینه‌های تصمیم‌گیری صحیح در راستای پیشرفت، ایجاد زمینه‌های ارتباط متقابل با ورزشکار، احترام به نظرات و خواسته‌های ورزشکار و شیوه گفتاری مربی با ورزشکار، حاصل تحلیل عاملی هستند. براساس نتایج این مطالعه مقیاس جو ورزش (SCQ) را می‌توان به‌عنوان یک ابزار پایا و معتبر در محیط ورزشی دانشگاه به کار برد.

واژه‌های کلیدی: مقیاس، جو ورزش، استقلال، دانشجو، مربی.

۱. کارشناس ارشد مدیریت صنعتی

۲. استادیار دانشگاه بوعلی سینا همدان

۳. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی دانشگاه بوعلی سینا همدان

مقدمه

اثرگذاری بر افراد و تشویق آن‌ها به داشتن افکار، اعمال و رفتار درست فرایندی چالش‌انگیز است و با انگیزش رابطه‌ای تنگاتنگ دارد. انگیزش، دلایل رفتار افراد را نشان می‌دهد. انسان‌ها از لحاظ نوع انگیزش متفاوتند و انگیزش آن‌ها به نیروهای انگیزاننده شان بستگی دارد به گونه‌ای که اگر انجام فعالیت برای به دست آوردن نتایج خاصی باشد، انگیزش بیرونی است. ولی در انگیزش درونی فرد تنها به دلیل لذت و چالشی که در فعالیت می‌بیند، در پی انجام آن بر می‌آید.

با نظر به تأثیرپذیری افراد، جایگاه رفتار مربیان حائز اهمیت می‌باشد که مربیان ورزشی نیز از این قاعده مستثنی نیستند چراکه رفتار آن‌ها به عنوان یک عامل اجتماعی می‌تواند نقش بسزایی در ایجاد انگیزش درونی در ورزشکار و دوام و تلاش وی در رشته ورزشی خود داشته باشد. مربیان نقش مهمی در تجارب ورزشکاران دارند و اهداف و استانداردهای رفتاری آن‌ها بر ایجاد انگیزش در ورزشکاران مؤثر است (۱). مطالعات زیادی مؤید تأثیر نوع رفتار مربیان بر ادراک و انگیزش ورزشکاران است. به عنوان مثال آموروس و هرن^۱ (۲۰۰۰) در تحقیق خود تأثیر رفتار مربی از حیث دموکراتیک یا دیکتاتورمآبانه بودن را بر انگیزش درونی ورزشکاران دانشجو اثبات کردند. والرند و لوزیر^۲ (۱۹۹۹)، در مدلی مفهومی، تأثیر ابعاد اجتماعی ورزش مانند رفتار مربیان با ورزشکاران را بر نوع انگیزش آنان به ورزش نشان دادند. به عقیده آن‌ها این تأثیر از طریق اثرگذاری بر میانجی‌گرهای روانشناختی درک از استقلال (باور فرد به خود تنظیمی در فعالیت‌هایش)، شایستگی (باور فرد به تعامل اثربخش با محیط) و وابستگی (برآوردن هدف از طریق رابطه با دیگر افراد اجتماع) صورت می‌گیرد. البته یافته‌های تحقیقات بسیاری نشان‌دهنده اهمیت بعد استقلال دهی مربی به ورزشکار می‌باشد (۴). ایجاد فضای احساس استقلال در ورزشکار به وسیله مربی، بخشی از جو انگیزشی در محیط ورزشی است. درک از استقلال یکی از انواع نیازهای روانشناختی است که به فعالیت‌های انسان انرژی می‌دهد و مشخص‌کننده پیشگامی و مستقل بودن فرد در شروع و ادامه هر کاری است (۵). متغیرهای اجتماعی مثل رفتار مربی، در ایجاد جو ورزش فراهم‌آورنده فرصت‌هایی برای ارضای نیاز درک از استقلال در ورزشکار می‌باشد.

مرجع بودن مربی و استقلال‌گرایی وی بر اندیشه‌ها، احساسات، نوع مشوق‌ها و نوع انگیزش ورزشکاران مؤثر است. تلاش مربی در ایجاد حس استقلال در ورزشکاران، به میزان زیادی با انگیزش درونی، خلاقیت، انعطاف‌پذیری، یادگیری، تغییرات رفتاری، اعتماد به نفس و شایستگی ورزشکاران همراه است (۶). لذا نقش مرجع مربی از بعد استقلال‌دهی به ورزشکار، به ارضاء نیازهای ورزشکار، کمک می‌کند درحالی‌که رفتارهای کنترلی مربی نتیجه‌ای خلاف این را در بر دارد. در نظریه دسی و رایان^۳ (۲۰۰۰) نیز اشاره شده است که محیط‌های حامی استقلال ورزشکاران، فرآیند استقلال را در آن‌ها تسهیل می‌کند.

1. Amorose, A.J., Horn, T.S
2. Vallerand, R.J., Losier, G.F.
3. Deci, E.I., Ryan, R.M.

- به عقیده مگیو و والرند^۱ (۲۰۰۳)، مربیان می‌توانند رفتارهای خود را برای ایجاد احساس استقلال در ورزشکاران از طرق زیر تغییر یا بهبود دهند:
- ایجاد حق انتخاب قوانین برای ورزشکاران
  - ارائه استدلال‌ها و دلایل منطقی برای فعالیت‌ها و محدودیت‌ها برای ورزشکاران
  - شناخت احساسات و دیدگاه‌های ورزشکاران
  - ایجاد بازخوردهای آگاهی‌دهنده
  - اجتناب از کنترل بیش از اندازه و انتقاد زیاد و اعطای پاداش‌های ملموس

به استراتژی‌های دیگری چون ایجاد زمینه ابراز واقعیت وجودی توسط ورزشکاران یا توسعه روابط صحیح و معقولانه مربی با ورزشکاران از طریق شرکت دادن آن‌ها در فعالیت‌های ورزشی مطابق با میل خودشان نیز اشاره شده است (۶).

از جمله تحقیقاتی که در زمینه رفتار مربی و انگیزش ورزشکاران برای شرکت در ورزش صورت گرفته است، مطالعه گگن و همکارانش^۲ (۲۰۰۳) می‌باشد. آن‌ها در این مطالعه، احساس خودمختاری و استقلال بالاتری را در ژیمناست‌هایی که رفتار مربیان را حامی استقلال خود می‌دیدند، مشاهده کردند. پلیتر و همکارانش^۳ (۲۰۰۱) نیز رابطه مثبتی بین رفتار استقلال‌گرایانه مربی و میزان استقلال ورزشکار گزارش کرده‌اند.

پرسش‌نامه جو ورزش^۴ SCQ، مقیاس استاندارد است که درک ورزشکاران را نوع رفتار مربی مورد ارزیابی قرار می‌دهد (۱۰). عوامل این پرسش‌نامه را همان عوامل پرسش‌نامه‌های جو سلامتی (۱۱) و جو یادگیری (۱۲) تشکیل می‌دهند که در هر کدام از آن‌ها تنها نقش ناظر در شکل‌های مربی، مدیر، پزشک یا معلم، تفاوت دارد. از این مقیاس در مطالعه کانتوری و کوتس‌ورت^۵ (۲۰۰۷) جهت ارزیابی استراتژی‌های مربیگری و ایجاد فضاهای حامی استقلال ورزشکار در بین ورزشکاران استفاده شده است. میانگین نمره بالاتر در این مقیاس حاکی از آن است که احساس استقلال در ورزشکار در سطح بالایی است.

در پرسش‌نامه‌های ارزیابی جو و نسخه جدید تربیت بدنی آن که اخیراً به وسیله استندج و همکارانش^۶ توسعه یافته است، درک کلی ورزشکار از سبک بین‌فردی مربی و میزان ارضای نیازهای ورزشکار، مورد سنجش قرار می‌گیرد. اما که در میان مجموع ابزارهایی که جهت ارزیابی رفتار مربی وجود دارد، کمبود مقیاسی که بتواند به طور خاص میزان استقلال درک شده توسط ورزشکار را ناشی از رفتار مربی،

1. Mageau, G.A., Vallerand, R.J.

2. Gagne, M., Ryan, R.M., Bargmann, K

3. Pelletier, L.G., Fortier, M.S., Vallerand, R.J., Briere, N.M

4. Sport Climate Questionnaire. پرسشنامه جو ورزش دروب سایت تئوری خودمختاری مربوط به دانشگاه رجستر، گروه روانشناسی قرار گرفته است.

http://www.psych.rochester.edu/SDT?measures?auton_sport.html

5. Contory, D.E., coatsworth, J.D

6. Standage, M., L.Duda, J., Ntoumain

بسند و از نظر ویژگی‌های پایایی، روایی مورد پذیرش باشد، احساس می‌گردد. این پژوهش در این راستا و با بهره‌گیری از مقیاس استاندارد اندازه‌گیری جو ورزش انجام شد. در مجموع تحقیقاتی که از مقیاس‌های مختلف ارزیابی جو استفاده کردند، آیت‌های مربوط به سبک بین‌فردی مرتبی در جهت ایجاد محیط حامی استقلال ورزشکار از روایی و پایایی مناسبی برخوردار بودند. (۱۱۰ و ۱۱۱).

در این مطالعه سعی شده است تا پرسش‌نامه مقیاس جو ورزش اعتباریابی شود و پایایی و روایی این مقیاس در بین دانشجویان ورزشکار پسر شرکت‌کننده در نهمین المپیاد فرهنگی - ورزشی که در یزد در سال ۱۳۸۷ برگزار گردید، به‌دست آید. سؤالات مد نظر پژوهش حاضر عبارت‌اند از:

۱- آیا پرسش‌نامه مقیاس SCQ یک سازه یک‌بعدی است یا چندبعدی؟

۲- آیا پرسش‌نامه مقیاس SCQ از پایایی مناسبی برخوردار است؟

روش‌شناسی تحقیق

تحقیق حاضر از نوع هم‌بستگی (تحلیل ماتریس کوواریانس یا هم‌بستگی از نوع تحلیل عاملی با روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی) است. جامعه آماری پژوهش، دانشجویان ورزشکار پسر شرکت‌کننده در نهمین المپیاد فرهنگی - ورزشی بودند. نمونه‌گیری در این پژوهش با توجه به کیفی بودن سؤالات با استفاده از فرمول زیر انجام گرفت:

$$n_i = \frac{NT^2PQ}{T^2PQ + Nd^2}$$

که در آن جهت داشتن حداکثر تعداد نمونه، نسبت واحدهایی از جامعه که در طبقه معینی قرار دارند (p) و ندارند (Q) هر دو مساوی با ۰/۵ در نظر گرفته شد. تعداد افراد در جامعه آماری موردنظر (N) طبق آمار ستاد برگزارکننده نهمین المپیاد فرهنگی - ورزشی در دانشگاه یزد، ۱۲۴۱ و آماره t استیودنت (T)، ۹۶/۱ قرار داده شد. سپس تعداد نمونه با درجه خطای ۰/۷، ۱۸۰ محاسبه شد. لذا با رویکردی محافظه‌کارانه، ۲۵۰ پرسش‌نامه به‌طور تصادفی بین ورزشکاران دانشجوی شرکت‌کننده توزیع شد که با نرخ بازگشتی ۸۶٪، تعداد ۲۱۷ پرسش‌نامه گردآوری گردید. کسب تعداد نمونه بالاتر از ۲۰۰ برای دستیابی به عامل‌های معتبر، کاملاً مناسب است (۱۴).

برای گردآوری داده‌ها، مقیاس استاندارد (پرسش‌نامه جو ورزش) به کار برده شد. این مقیاس جهت اندازه‌گیری درک از استقلال ورزشکاران ناشی از رفتار مرتبی بوده و دارای ۱۵ سوال است. آزمودنی‌ها پاسخ خود را به هر سؤال در یک پیوستار (۱= کاملاً مخالف تا ۵= کاملاً موافق) رتبه‌بندی می‌کنند. امتیاز بالاتر نشان‌دهنده درک از استقلال بالاتر ورزشکار تحت‌تأثیر رفتار مرتبی است. پژوهش‌گر مقیاس را از انگلیسی به فارسی برگردانده و ضمن استفاده از نظرات چند تن از اساتید ورزش و روان‌شناسی، سعی نمود، پرسش‌نامه از نظر معنا و واژه‌گزینی دقیق و کامل باشد. هم‌چنین برای بررسی روایی سازه این مقیاس از روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی (چرخش واریماکس) بهره گرفته شد.

یافته‌ها

درصد فراوانی پاسخ‌های مربوط به هر یک از گویه‌های مقیاس جو ورزش در جدول (۱) نشان داده شده است. پاسخ‌دهندگان در دامنه سنی ۱۹ تا ۳۹ (میانگین ۴۶/۲۲ و انحراف معیار ۶۱۴/۳) قرار گرفتند. میانگین تعداد سال‌هایی که آن‌ها در رشته‌های ورزشی خود کار می‌کنند ۲۷۲۳/۸ (انحراف معیار: ۶۳/۴) و میانگین تعداد مقام‌های آنها ۷۷/۵ (انحراف معیار: ۰۰۰۴/۵) می‌باشد.

جدول ۱. فراوانی انواع پاسخ‌های آزمودنی‌ها به گویه‌های مقیاس جو ورزش (n= ۲۱۷)

گویه‌ها	پاسخ				
	کاملاً مخالف فراوانی (%)	مخالف فراوانی (%)	بی‌نظر فراوانی (%)	موافق فراوانی (%)	کاملاً موافق فراوانی (%)
۱	-	۹.۶	۱.۲۲	۴.۵۹	۲.۹
۲	۵.۶	۶.۴	۷.۱۵	۴.۵۹	۸.۱۳
۳	-	۹.۲۴	۵.۰۲	۴.۱۳	-
۴	-	۳.۲	۷.۱۵	۷.۵۶	۲۳
۵	۳.۲	۳.۲	۱.۱۶	۵.۵۸	۴.۱۸
۶	۳.۲	-	۴۱	۵.۴۷	۹.۶
۷	۵.۶	۲.۹	۶.۴۰	۳۰	۸.۱۳
۸	-	۵.۶	۵.۱۷	۱.۴۶	۳۰
۹	-	۳.۲	۸.۱۹	۲.۵۰	۳.۲۵
۱۰	۸.۱	۹.۶	۳.۲۵	۴.۵۴	۵.۱۲
۱۱	۶.۴	۳.۲	۶.۲۸	۲.۳۹	۳.۲۵
۱۲	۳.۲	۳.۲	۱۸	۴.۵۴	۲۳
۱۳	۶.۴	۳.۲	۹.۲۴	۳.۴۳	۲۳
۱۴	۳.۲	۴.۱۳	۱.۳۴	۳.۴۳	۹.۶
۱۵	۹.۶	۱.۱۱	۸.۳۱	۴۱	۲.۹

فراوانی پاسخ‌دهندگان به سؤالات پرسش‌نامه به هر کدام از گزینه‌های ۱ تا ۵ در پیوستار، حاکی از که درک از استقلال بالای دانشجویان ورزشکار شرکت‌کننده در نهمین المپیا می‌باشد. جدول (۱) این نتیجه را به خوبی نشان می‌دهد. فراوانی پاسخ‌ها به گزینه «موافق» در اکثر سؤالات با تفاوت قابل ملاحظه‌ای از سایر گزینه، بالاتر می‌باشد این در حالی است که گزینه «کاملاً مخالف» و «مخالف»، فراوانی پایینی دارند.

جدول ۲. میانگین و انحراف معیار کل دانشجویان ورزشکار در مقیاس سنجش درک از استقلال ناشی از رفتار مربی

گویه‌ها	میانگین	انحراف معیار
۱	۶۴.۳	۹۵۵.۰
۲	۷.۳	۹۹۲۹.۰
۳	۶۵.۳	۹۲۳.۰
۴	۹۴.۳	۹۵۹.۰
۵	۸۲.۳	۹۹.۰
۶	۵.۳	۹۴۷.۰
۷	۳۵.۳	۰.۱
۸	۴	۹۲۶.۰
۹	۹۲.۳	۹۷۶.۰
۱۰	۶۷.۳	۹۱۵.۰
۱۱	۷۸.۳	۱
۱۲	۹۴.۳	۹۱۷.۰
۱۳	۷۲.۳	۰.۴
۱۴	۳۹.۳	۹۴۱.۰
۱۵	۳۵.۳	۰.۱
کل	۳۷.۵۵	۵.۱۴

همان‌گونه که جدول (۲) نشان می‌دهد، میانگین و انحراف معیار کل دانشجویان ورزشکار در مقیاس سنجش درک از استقلال ناشی از رفتار مربی به ترتیب ۳۷/۵۵ و ۵/۱۴ می‌باشد. همچنین گویه ۸ (من به مربی ام اعتماد دارم) دارای بالاترین میانگین و گویه ۷ و ۱۵ (مربی، من را به سؤال کردن تشویق می‌کند) و (حساس می‌کنم، می‌توانم مربی ام را در احساساتم شریک بدانم) حائز کمترین میانگین هستند.

جدول ۳. خروجی‌های آزمون KMO و سطح معنی‌داری بارتلت

۷۵۹.۰۰	آزمون کفایت حجم نمونه کایزر، مایر و اوکلین
۲.۱۴۷۰	آزمون بارتلت
۱۰۵	درجه آزادی
۰.۰	سطح معنی‌داری

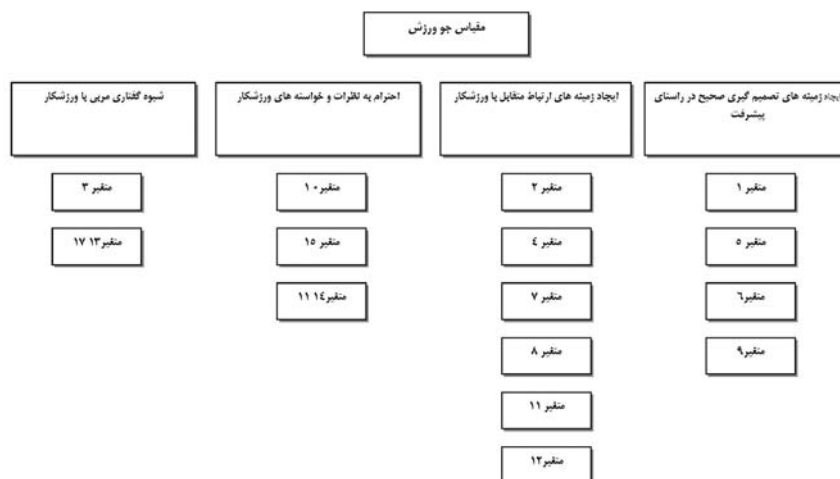
برای بررسی مناسب بودن داده‌های مقیاس سنجش درک از استقلال ناشی از رفتار مربی، آزمون KMO انجام شد که ضریب به دست آمده قابل قبول بود ($KMO=0/759$). همچنین با آزمون کرویت بارلت، آماره کای دو، $2/1470$ محاسبه شد که از نظر آماری معنی دار بود ($sig=0/001$). نتایج این دو آزمون در جدول (۳) نشان داده شده است.

جدول ۴. ماتریس عاملی چرخش یافته واریماکس مقیاس سنجش درک از استقلال ناشی از رفتار مربی در ورزش

عامل اول	عامل دوم	عامل سوم	عامل چهارم	
۸۷۸ .۰				من احساس می‌کنم مربی به من حق انتخاب می‌دهد.
۸۰۷ .۰				مربی به سوالات من کامل و با دقت پاسخ می‌دهد.
۶۸۹ .۰				مربی از آگاهی من نسبت به هدف فعالیت‌های ورزشی‌ام و کارهایی که باید انجام دهم، اطمینان حاصل می‌کند
۶۳۵ .۰				احساس می‌کنم، مربی من را قبول دارد.
	۷۸۷ .۰			مربی به من به عنوان یک شخص توجه دارد.
	۷۲۹ .۰	۵۱۷ .۰		مربی، عواطف و احساسات افراد را خیلی خوب اداره می‌کند.
	۶۰۷ .۰			مربی من را به سؤال کردن تشویق می‌کند.
	۵۹۵ .۰			من به مربی‌ام اعتماد دارم.
	۵۶۷ .۰			مربی برای حسن انجام فعالیت‌های ورزشی‌ام به من اعتماد به نفس می‌دهد.
	۵۵۴ .۰			احساس می‌کنم مربی من را درک می‌کند.
	۷۸۴ .۰			احساس می‌کنم، می‌توانم مربی‌ام را در احساساتم شریک بدانم.
	۷۳۷ .۰			مربی به راههایی که من دوست دارم کارها را انجام دهم، احترام می‌گذارد.
	۵۶۲ .۰			مربی سعی می‌کند از دیدگاه من راجع به چگونگی انجام کارها مطلع گردد.
۸ .۰				من در فعالیت‌های ورزشی‌ام می‌توانم با مربی‌ام رک و صریح باشم
۶ .۰				احساس خوبی در رابطه با نحوه صحبت مربی با خود، ندارم.
۴۳ .۱	۳ .۲	۹ .۲	۹ .۲	مقادیر ویژه
۷ .۱۴	۵۳ .۲۴	۱ .۳۰	۵ .۳۰	واریانس مشترک

به منظور بررسی روایی مقیاس موردنظر از روش روایی سازه (تحلیل عاملی) بهره گرفته شد. در این تحلیل با استفاده از روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی (چرخش واریماکس) و مقادیر ویژه بیشتر از یک، ۴ عامل به دست آمد. جدول (۴) بارهای عاملی گویه‌های هریک از عوامل را به ترتیب صعودی نشان می‌دهد. همان‌گونه که در جدول (۴) دیده می‌شود، عامل یکم که «ایجاد زمینه‌های تصمیم‌گیری صحیح در راستای پیشرفت» نام‌گذاری شد، دارای مقدار ویژه $2/9$ و واریانس مشترک $30/5\%$ می‌باشد. بارهای عاملی گویه‌های این عامل از $0/878$ تا $0/635$ در نوسان است. دومین عامل «ایجاد زمینه‌های ارتباط متقابل با ورزشکار» با مقدار ویژه آن $2/9$ و واریانس مشترک $30/1\%$ است و بارهای عاملی آن از $0/787$ تا $0/554$

در نوسان است. سومین عامل «احترام به نظرات و خواسته‌های ورزشکار» است که مقدار ویژه آن ۲/۳ و واریانس مشترک آن ۲۴/۵۳٪ است. بارهای عاملی آن ۷۸۴/۰ تا ۵۶۲/۰ به دست آمد. مقدار ویژه و واریانس مشترک چهارمین عامل «شیوه گفتاری مربی با ورزشکار» به ترتیب ۱/۴۳ و ۱۴/۷٪ می‌باشد. هم‌چنین بارهای عاملی آن ۰/۶ و ۰/۸ به دست آمد. چهار عامل روی هم ۸۵/۱۳٪ واریانس گویه‌ها را تبیین می‌کند. این یافته‌ها نشان داد که این مقیاس درک از استقلال ناشی از رفتار مربی در ورزش، سازه چندبعدی است. شکل (۱) معرف دسته‌بندی و عوامل مکنون مقیاس جو ورزش است.

شکل ۱. عوامل مکنون حاصل از تحلیل عاملی

جدول ۵. میانگین، انحراف معیار و ضرایب پایایی مقیاس جو ورزش

عامل‌ها	تعداد متغیرها	میانگین	انحراف معیار	ضریب آلفای کرونباخ
ایجاد زمینه‌های تصمیم‌گیری صحیح در راستای پیشرفت	۴	۸۸.۱۴	۷۵.۳	۸۱۱.۰
ایجاد زمینه‌های ارتباط متقابل با ورزشکار	۶	۷۱.۲۲	۶۴.۵	۸۲۵۷.۰
احترام به نظرات و خواسته‌های ورزشکار	۳	۴۱.۱۰	۸۶۶.۲	۶۶۶۹.۰
شیوه گفتاری مربی با ورزشکار	۲	۳۷.۷	۹۶.۱	۳۳۶.۰
کل مقیاس	۱۵	۳۷.۵۵	۵.۱۴	۸۶۰۶.۰

همان‌طور که در جدول (۵) مشاهده می‌شود، میانگین و انحراف معیار نمره کل ورزشکاران دانشجوی در مقیاس سنجش درک از استقلال ناشی از رفتار مربی ۵۵/۳۷ و ۱۴/۵ و در عامل چهارم ۷/۳۷ و ۱/۹۶ می‌باشند که دارای پایین‌ترین میانگین است. همچنین ضرایب پایایی آلفای کرونباخ در کل مقیاس و در عامل‌های استخراج شده، در جدول (۵) ارائه شده است. ضرایب پایایی به‌دست آمده جز برای عامل چهارم (به دلیل شمار کم گویه‌ها) رضایت بخش می‌باشند. این یافته، به پرسش دوم مطالعه مبنی بر مناسب بودن پایایی مقیاس موردنظر، جواب مثبت می‌دهد.

بحث

نظر به اینکه مربیان سبک‌های مختلفی در رفتار با ورزشکاران دارند، مقیاس جو ورزش (SCQ)، آن‌ها را از لحاظ نحوه ارتباط با ورزشکاران مورد ارزیابی قرار می‌دهد. این مقیاس تعیین‌کننده میزان مطلوب بودن تعامل مربی و ورزشکار است. ضمن اینکه حوزه‌های قابل بهبود در تعاملات مربی با ورزشکاران را در راستای موفقیت هرچه بیشتر آن‌ها مشخص می‌سازد. همچنین مربی با استفاده از این مقیاس، ضمن سنجش شیوه ادراکی ورزشکار از بازخوردهای مربی، وی را از شیوه تعامل با هر بازیکن آگاه می‌سازد. چرا که مربی از این طریق سعی می‌کند برای هر بازیکن خاص، محیطی در راستای پرورش شایستگی‌هایش فراهم آورد و بدین ترتیب آگاهانه ورزشکار را به جایگاهی که در ورزش مد نظر دارد، هدایت کند.

در این تحقیق جهت پاسخ به تک بعدی یا چند بعدی بودن مقیاس سنجش جو ورزش، از روش آماری تحلیل عاملی با به کارگیری روش تحلیل عناصر اصلی و چرخش واریماکس استفاده شد. نتایج به دست آمده با بهره‌گیری از آزمون‌های تناسب داده‌ها برای استفاده از تحلیل عاملی، یعنی شاخص نمونه‌گیری کفایت و کرویت بارتلت، نشان داد که داده‌ها قابلیت استفاده از روش فوق را دارند. در این تحلیل، KMO با بکارگیری روش چرخش متعامد واریماکس انجام شد. در نهایت چهار عامل استخراج شده، بیش از ۸۵٪ واریانس کل سؤالات را تبیین کردند. با استفاده از این تحلیل روشن شد که عامل اول یعنی ایجاد زمینه‌های تصمیم‌گیری صحیح در راستای پیشرفت و عامل دوم یعنی ایجاد زمینه‌های ارتباط متقابل با ورزشکار، بیشترین تبیین واریانس مقیاس را برعهده دارند. بدین ترتیب نتایج نشان دادند که فرم فارسی مقیاس، یک سازه چند بعدی است. این بررسی نشان داد که فضای حاصل از رفتار مربی توانسته است، احساس استقلال را در ورزشکار ایجاد کند و از آنجا که عامل‌های اول و دوم بیشترین مقدار واریانس مقیاس را تبیین کردند، سهمی بزرگی از احساس استقلال در بین ورزشکاران ناشی از این دو عامل است. اعتبار این مقیاس در تحقیقات بالاگر و همکاران^۱ (۲۰۰۸) و رین‌بوت^۲ (۲۰۰۴) نیز به تأیید رسیده است. همچنین به وسیله بالاگر و

1. Balaguer, I., Castillo, I., & Duda, J. L.

2. Reinboth, M., Duda, J. L., & Ntoumanis, N

همکاران^۱ (۲۰۰۹)، از فرم اسپانیایی این مقیاس جهت سنجش درک ورزشکار از جو حمایتی حاصل از سوی مربی و میزان اشتیاق به ورزش در بین بازیکنان فوتبال استفاده شده است. با به کارگیری روش آلفای کرونباخ نشان داده شد که مقیاس، دارای پایایی رضایت بخش می‌باشد (ضریب آلفا، ۰/۸۶٪). تحقیقات گذشته این ضریب را در دامنه (۹۰-۷۰) نشان داده‌اند (۱۸) که نتیجه پایایی این تحقیق نیز دامنه فوق‌الذکر قرار دارد.

یافته‌های این تحقیق، پرسش‌نامه مقیاس جو ورزش می‌باشد که به عنوان ابزاری معتبر، ضمن پاسخ‌گویی به نیاز پژوهش‌گران، می‌توان از آن در زمینه‌هایی از جمله تدوین برنامه‌های آموزش مربیان ورزشی در رابطه با شیوه‌های رفتاری با ورزشکاران، انتخاب و گزینش مربیان جدید و مواردی از این گونه استفاده برد. همچنین در اصلاح سبک بین‌فردی مربی جهت ایجاد محیط حامی استقلال، یک ابزار انگیزشی مؤثر برای ورزشکاران محسوب می‌شود. البته محدود بودن پژوهش به ورزشکاران دانشجوی پسر شرکت‌کننده در نهمین المپیاد، تعمیم یافته‌ها را به جمعیت‌های دیگر محدود می‌کند. لذا نیاز به تحقیقات تکمیلی در بین ورزشکاران از حیث جنس و همچنین تحصیلات و سابقه ورزشی احساس می‌شود.

منابع

1. Contory, D. E. , coatsworth, J. D (2007). Assessing autonomy—supportive coaching strategies in youth sport. *Psychology of sport an Exercise*, pp. 671-684.
2. Amorose, A. J. , Horn, T. S. (2000). Intrinsic motivation: Relationships with collegiate athletes, gender, scholarship status and perceptions of their coaches behavior. *sport Exercise Psychology*, pp. 63-84.
3. Vallerand, R. J. , Losier, G. F. (1999). An integrative analysis of intrinsic and Extrinsic motivation in sport. *applied sport psychology*, pp. 142-169
4. Mageau, G. A. , Vallerand, R. J. (2003). The coach_athlete relationship: A motivational model. *Sport Sciences*, pp. 883-904.
5. Vlachopoulos, S. R. , Michailidou, S. (2006). Development and initial validation of a measyre of autonomy, competence and relatedness in Extrinsic: the basic psychology needs in exercise scale. *measurement physical education and Exercise science*, pp. 179-201.
6. Amorose, A. J. Anderson—Butcher, D. (2007). «Autonomy—supportive coaching and self—determined motivation in high school and college athletes: Atest of self_determination theory». *Psychology of sport an Exercise*, pp. 654-670
7. Deci, E. I. , Ryan, R. M. (2000). The «what»and «why»of goal pursuits: human needs and self_determination of behavior. *Psychology inquiry*, pp. 227-268

8. Gagne, M. , Ryan, R. M. , Bargmann, K (2003). Autonomy support and need satisfaction in the motivation and well-being of gymnasts. *Applied Sport psychology*, pp. 372-389
9. Pelletier, L. G. , Fortier, M. S. , Vallerand, R. J. , Briere, N. M (2001). Associations among perceived autonomy support, forms of self-regulation and persistence: a prospective study. *Motivation and Emotion*, pp. 279-306
10. Sport Climate Questionnaire (n. d.). Retrieved in June 2003 from http://www.psych.rochester.edu/SDT/measures/auton_sport.html
11. Williams, G. C. , Grow, V. M. , Freedman, Z. R. , Ryan, R. M. , & Deci, E. L. (1996). «motivational predictors of weight loss and weight loss maintenance». *Personality and Social psychology*. pp: 115-126.
12. Williams, G. C. , & Deci, E. L. (1996). «internalization of biopsychological values by medical student: A test of self-determination theory. *Personality and social psychology*. Pp: 767-779
13. Standge, M. , Duda, J. L. , & Ntoumanis, N. (2006). «Students motivational processes and their relationship to teacher ratings in school physical education: A self-determination theory approach». *research quarterly for exercise & sport*. pp: 100-110
14. Guilford, J. P. (1959). «Psychometric method». New york: MCGraw_Hill.
- Balaguer, I. , Castillo, I. , & Duda, J. L. (2008). Apoyo a la autonomía, satisfacción de las necesidades, motivación y bienestar en deportistas de competición: un análisis de la teoría de la autodeterminación. *Revista de Psicología del Deporte* 17. pp: 123-139.
15. Reinboth, M. , Duda, J. L. , & Ntoumanis, N. (2004). Dimensions of coaching behavior, need satisfaction, and the psychological and physical welfare of young athletes. *Motivation and Emotion*, 28. pp: 297-313
16. Balaguer, I. , Castillo, I. , Duda, J. L. , & Tomás, I. (2009). Análisis de las propiedades psicométricas de la versión española del Cuestionario de Clima en el Deporte. *Revista de Psicología del Deporte*, 18, 73-83.
17. Álvarez, M. S. & Balaguer, I & Duda, J. L. (2009). «Coach Autonomy support and Quality of Sport Engagement in Young Soccer Players». *The Spanish Journal of Psychology*. Vol. 12, No. 1, 138-148.

